

Programma

Her-opening

HEEM-ERF

DE SCHUTSBOOM

22 September 1990

Goirle, 22 september 1990.

Nu na ruim anderhalf jaar renoveren en inrichten het Heemerf "De Schutsboom" geopend gaat worden, wil ik graag en met vreugde dankzeggen aan al die mensen en instanties, die hier hun medewerking aan hebben verleend.

Op de eerste plaats de burgemeester en wethouders, alsook de gemeenteraad, die het mogelijk hebben gemaakt dat het Heemerf vorig jaar gerenoveerd kon worden. Ook de aannemers en de medewerkers van de gemeente, die samen een mooi stuk werk geleverd hebben. Heel veel dank ook aan onze vrijwillige medewerkers - waarvan enkele een jaar lang elke dag hier bezig waren - en veel anderen die al hun vrije tijd beschikbaar stelden.

Het Anjerfonds wil ik bijzonder bedanken; zij maakten het mogelijk dat we een ruimte voor wisseltentoonstellingen konden inrichten.

Welkom aan Jef van Gils, die als eerste een tentoonstelling zal inrichten in deze wisselruimte. Ik hoop dat vele Goirlenaren zijn tentoonstelling "In de familie" zullen bezoeken en daardoor wat meer te weten komen over hun eigen familie.

Het Heemerf "De Schutsboom" is weer het mooiste plekje van Goirle!

De Heemkundige kring zal er zorg voor dragen, dat het zo blijft.

Ik hoop dat dit Heemerf een plaats zal blijven, tot in lengte van jaren, waar heemkunde zal worden bedreven en zal worden uitgedragen. Dat het ook moge zijn een erf van ontmoeting en cultuur!

Ton Sas,
voorzitter.

PROGRAMMA

BIJ GELEGENHEID VAN DE HEROPENING VAN HET HEEMERF
"DE SCHUTSBOOM",

tevens de viering van het

40-JARIG BESTAAN VAN DE HEEMKUNDIGE KRING
"DE VYER HEERTGANGHEN" te GOIRLE.

Zaterdag, 22 september 1990: Officiële opening voor
genodigden.

10.30 uur: Ontvangst van de gasten in de Heemschuur.
Tot de gasten behoren 2 ex-burgemeesters
die in hun ambtsperiode nauw betrokken
waren bij de totstandkoming van het
Heemerf, te weten de heren G. Elsen
en A. van den Wildenberg.

11.15 uur: Officiële opening door burgemeester
P. van den Baar.

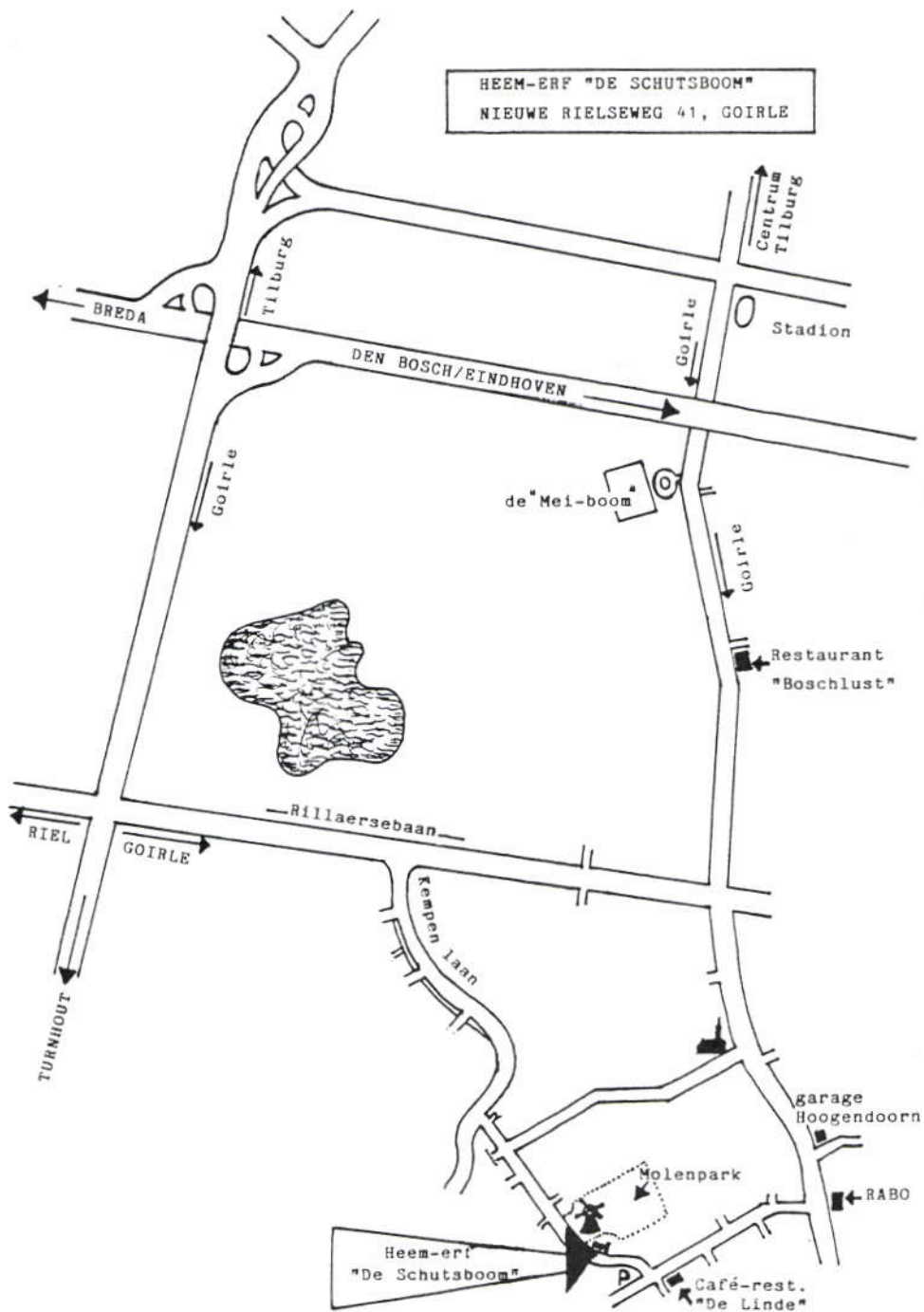
11.30 uur: Rondleiding in de museum-ruimten.
Aan deze officiële opening wordt
op luisterrijke wijze medewerking
verleend door het Gilde "Sint Joris",
het Gilde "Sint Mauritius" en door
de Koninklijke Harmonie "Oefening
en Uitspanning" uit Goirle.

14.30 tot 17.00 uur: "Open Huis" voor leden van de Heem-
kundige Kring Goirle en die van
aangrenzende Heemkunde-kringen.

Zondag, 23 september 1990: Open Huis.

14.00 tot 17.00 uur: "Open Huis" voor iedere belangstellende
uit Goirle e.o., tevens voor leden van
overige Heemkunde-kringen.

HEEM-ERF "DE SCHUTSBOOM"
NIEUWE RIELSEWEG 41, GOIRLE

WISSELTENTOONSTELLING "IN DE FAMILIE".

Jef van Gils exposeert als eerste in "De Potstal".
(Zie verder het artikel van zijn hand
in dit nummer).

De tentoonstelling duurt drie weken.

OPENINGSTIJDEN:

Zondag 23 september van 14.00 - 17.00 uur
Zondag 30 sept. en 7 okt.: eveneens van 14.00 - 17.00 uur.

PERMANENTE TENTOONSTELLING IN HET MUSEUM.

De renovatie van de gebouwen heeft ertoe geleid
dat het museum vrijwel volledig opnieuw is inge-
richt. Het interieur is gemoderniseerd.
De aanwezige collectie is anders gerangschikt,
terwijl enkele nieuwe elementen konden worden toe-
gevoegd.

Dit geldt ook voor "Het Smiske".

Kortom: een bezoek meer dan waard!

OPENINGSTIJDEN:

Zondag 23 - 30 sept. en 7 okt. van 14.00 - 17.00 uur
Overige zondagen: van 15.00 - 17.00 uur.

Adres: Heem-erf "De Schutsboom" : Nieuwe Rielseweg 21/23
secretariaat: Hoogeindseweg 22, tel.34.17.47.

ALLE GOEI` DINGEN IN DRIEEN.

Elke Heemkunde-kring droomt ervan vroeg of laat een museum te kunnen openen. Men wil graag laten zien wat er allemaal aan dorps- of stadsgeschiedenis boven water gehaald is en wat er in de loop der jaren bijeen verzameld is aan gebruiksvoorwerpen en boeken.

Dit verzamelde erfgoed kan niet eeuwig ergens op een zolder blijven liggen. Een Heemkunde-kring moet niet alleen verzamelen en onderzoeken, maar ook de heemgedachte uitdragen.

Zo heeft het toenmalige bestuur van onze kring, 29 jaar geleden, ook gedacht en loste dit op door het 18e eeuwse wevershuisje te kopen dat nu nog steeds deel uitmaakt van het museumcomplex.

Burgemeester G. Elsen opende dit museum - "Het Smiske" genaamd - op 21 juli 1962 met een stenen bijl.

De Heemkamer sloeg bij de bevolking aan, en na verloop van enkele jaren groeiden de aanwinsten, waardoor weer vele voorwerpen elders opgeslagen moesten worden en derhalve niet konden worden tentoongesteld.

Op 24 juni 1977, 15 jaar na de opening van "Het Smiske" kon burgemeester A. van den Wildenberg een groter museum openen "Heemerf De Schutsboom".

Maar voor het zover was, moest er nog veel water door De Ley stromen.

In 1972 werden de twee panden naast "Het Smiske" en de achtergelegen grond door de gemeente aangekocht. De beide panden zouden gesloopt worden.

In hetzelfde jaar had de Kring beslag weten te leggen op een langdeelschuur op de grens van Rijen en Oosterhout gelegen.

Dit met de bedoeling om deze op te bouwen als museum achter "Het Smiske".

Drie zaterdagen werkte onze bouw- en sloopploeg aan de afbraak van de schuur en deze werd daarna zolang opgeslagen achter "Het Smiske".

Bij de sloop van de schuur werd - uit gesprekken met de eigenaar en later door onderzoek - duidelijk dat deze schuur de voormalige schuurkerk van Bavel geweest moest zijn. Deze werd in 1683 gebouwd nabij het kasteeltje van Ypelaar, onder pastoor Crols, Goirlenaar van geboorte.

Dit maakte de schuur extra aantrekkelijk voor onze Heemkundige kring.

Tijdens de opbouw van de schuur werden door de gemeente de twee voornoemde panden toegewezen aan de kring, waardoor direct een andere situatie ontstond. De plannen werden gewijzigd zodat nu het museum ondergebracht zou worden in de twee panden, alsmede een keuken en een vergaderkamer. In de schuur zouden culturele evenementen gehouden kunnen worden en er zou een permanente expositie van landbouwwerktuigen ondergebracht worden. Nadat een en ander gerealiseerd was, werd de aangelegen grond ingericht als boerenerf met kruidentuin en moestuin. Een karloods en put completeerden het geheel.

Zo ontstond "Heemerf de Schutsboom", waar menig Heemkunde-kring begerig naar lonkt.

Alsof het niet opkon, kreeg de kring ook de gerestoreerde korenmolen - welke achter het Heemerf staat - in 1978 in beheer. Tegelijkertijd werd ook het er omheen gelegen Molenpark geopend.

Vele bezoekers uit binnen- en buitenland bezochten het Heemerf; talrijke manifestaties vonden plaats op het erf of in de schuur, zoals de openluchtspelen, het heemkundige werkkamp in 1982, het congres "Heem en Onderwijs", en niet te vergeten de Eucharistie-viering in 1980 ter gelegenheid van de gouden bruiloft van het echtpaar J.v.d. Hout-Meeuwesen. Hierdoor ontdekten we

dat de uitspraak "Oratorium nitidum" (een schone tempel) van bouwpastoor Crols nog steeds van kracht is.

Het Heemerf haalde zelfs de landelijke televisie in een uitzending "Van Gewest tot Gewest" in 1979. Jammer is dat er nog steeds Goirlenaren zijn, die het Heemerf niet kennen en het daarom ook nog nooit bezocht hebben.

Er werd een bescheiden archief opgezet in de opkamer van het museum, maar hiermee ging het al hetzelfde als met het museum: na verloop van tijd was het te klein. Een stille wens van onze archiefmedewerkers om het archief te vergroten, bleef een vrome wens; geld en ruimte waren steeds de spelbrekers.

Aan alles wordt door de tand des tijds geknaagd, zo ook aan ons Heemerf, ondanks de goede zorgen van de onderhoudsploeg.

Renovatie werd steeds dringender, ja zelfs gewenst. Ook de gemeente zag dit in. Samen met de bouwcommissie van de Heemkundige kring en ambtenaren van Publieke Werken werd een plan opgesteld, waaraan later de gemeenteraad zijn goedkeuring hechtte. Als gevolg daarvan zijn alle gebouwen gedegen onder handen genomen, zodat we er weer een hele tijd tegen kunnen.

Deze renovatie opende ook enige nieuwe perspectieven. Een ruimte voor wissel-exposities en een nieuw archief waren nu plotseling mogelijk. Een en ander is gerealiseerd in respectievelijk de vroegere "stal" en op de zolder. De inventaris voor de wissel-exposities kon worden aangeschaft door een subsidie van het Anjerfonds.

Ook een herinrichting van het museum was nu mogelijk en is ook gerealiseerd.

De langdeelschuur kon voorheen 's-winters niet gebruikt worden vanwege een gebrekkige verwarming. Ook dat euvel is nu verholpen door een nieuw verwarmingssysteem.

6 november:

Lezing "van Boerendorp tot Burgerdorp"
door T. Cruysen.

2. NIEUWE ARCHIEF-RUIMTE.

De zolder boven het permanente museum kon door het ontbreken van meubilair, verlichting en verwarming in het verleden alleen worden gebruikt voor opslag.

De ruimte is intussen prachtig gerenoveerd, goed verlicht en kan ook verwarmd worden. Onder de oude balkconstructie prijken nu archiefstellingen, waarin het archiefmateriaal is opgeslagen, geordend in vier categorieën: 1) bibliotheek, 2) archief, 3) documentatie, 4) tijdschriften.

Bij de gehele opzet, inrichting, codering e.d. is gebruik gemaakt van de adviezen van onze streekarchivaris, de heer Reinders.

Het is de bedoeling om het archief een publieksvriendelijk karakter te geven en te komen tot een efficiënte dienstverlening aan allen die er iets te zoeken hebben: heemkundigen, geïnteresseerden, studenten e.d.

De archiefruimte kent een lees- en studiegedeelte, waardoor het mogelijk is om ter plekke gebruik te maken van de aanwezige literatuur, documentatie en archiefstukken.

Voorlopig: iedere zaterdagmorgen en verder op afspraak.

De medewerkers van het archief hebben nog één wens, te zijner tijd te kunnen beschikken over een computer, waardoor het via een speciaal modem mogelijk wordt om a) op geautomatiseerde wijze toegang te verkrijgen tot andere archieven en bibliotheken, b.v. de Brabantbibliotheek van de K.U.B. in Tilburg en b) ons eigen archief via de computer toegankelijk te maken. Hopelijk wordt ook deze wens in de nabije toekomst gehonoreerd.....

3. DE WISSELRUIMTE.

De "wisselruimte" is het achterste gedeelte van het museumgebouw (waar vroeger de "kijk-kasten" stonden van "Honderd jaar Kromstaf").

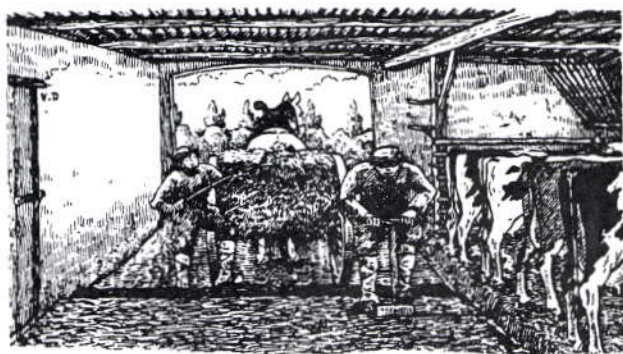
Deze ruimte werd/wordt door insiders "de stal" genoemd omdat hij door de oorspronkelijke bewoners als zodanig werd gebruikt.

Deze stal is inmiddels opgetoverd tot een modern ingerichte museumruimte. Het is een uitstekende gelegenheid geworden voor het houden van wisseltentoonstellingen door heemkundigen, (amateur)-kunstenaars, verzamelaars, hobby-isten, e.d. Het is de bedoeling om in de toekomst regelmatig dergelijke exposities te organiseren.

Er is binnen de Kring een beheersgroep gevormd om dit nieuwe element binnen het museumgebeuren in goede banen te leiden.

De ruimte heet voortaan "DE POTSTAL".

De potstal spreekt tot de verbeelding van iedere heemkundige omdat die voor de Brabantse boer een onmisbare schakel vormde in de strijd om het harde bestaan.

In de boederij was de potstal een min of meer diepe kuil in de stal, waarin het vee op eigen mest stond. Bij die mest werd regelmatig stro, plaggen of ander vast materiaal toegevoegd, wat door de dieren tot een vaste massa werd aangestampt. Men kreeg zo een goed soort mest die broodnodig was om op de arme, schrale grond nog iets te kunnen verbouwen. De mest werd in de stal a.h.w. opgepot en steeds opgehoogd tot het vee zo ongeveer aan het plafond stond. Dan werd de mest uitgedreden en uitgestrooid op de akker.

